

Sygn. akt I Ns 348/13

o.I.Postanowienie

Dnia 3 grudnia 2013 r.

Sąd Okręgowy w Lublinie I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: Sędzia Sądu Okręgowego Mariusz Tchórzewski

Protokolant: Katarzyna Radek

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 3 grudnia 2013 r. w Lublinie

sprawy z wniosku M. K. (1)

z udziałem Stowarzyszenie (...) w M.

o wydanie orzeczenia w trybie wyborczym:

- zakazu publikowania i dalszego rozpowszechniania w formie papierowej i elektronicznej dotychczasowych nakładów biuletynów (...)
- orzeczenie przypadku biuletynów (...)
- nakazanie przeproszenia wnioskodawcy
- nakazanie uczestnikowi wpłacenia kwoty 2000,- zł na rzecz instytucji charytatywnej

postanawia

I. oddalić wniosek w całości;

II. zasądzić od wnioskodawcy M. K. (1) na rzecz uczestnika Stowarzyszenie (...) w M. kwotę 360,- (trzysta sześćdziesiąt) zł tytułem zwrotu kosztów postępowania.

Sygn. akt I Ns 348/13 UZASADNIENIE

Wnioskiem z dnia 2 grudnia 2013 roku M. K. (1) wystąpił z „pозwem w trybie wyborczym”, domagając się:

- wydania zakazu publikowania i dalszego rozpowszechniania w formie papierowej i elektronicznej dotychczasowych nakładów biuletynów (...) z nieprawdziwymi informacjami i danymi
- orzeczenia przypadku biuletynów (...), w których rozpowszechniane są nieprawdziwe informacje
- przeproszenia go przez uczestnika postępowania Stowarzyszenie (...)w M., na pierwszej stronie biuletynu informacyjnego (...)wydanego w formie papierowej i w formie elektronicznej na stronie internetowej (...)oraz na drugiej stronie tygodników: (...), (...)i (...), w czasie trwania kampanii wyborczej przed 15.12.2013 r. słowami: Przepraszamy Wójta Gminy M.M. K. (1)za zniesławienie i pomówienie go wskutek podania nieprawdziwych informacji w biuletynie (...)dotyczących jego zobowiązań finansowych wobec budżetu gminy i nieprawdziwych danych dotyczących wykonania inwestycji w Gminie w roku 2012, przypisując mu nadto fałszywie i złośliwie likwidację Klubu (...), co miało go poniżyć w oczach wyborców, przyjaciół i znajomych

- wpłacenie na cel dobroczynny kwoty 2000,- zł.

W uzasadnieniu wniosku wskazał, że w dniu 9 września 2013 roku Rada Gminy M. podjęła uchwałę o przeprowadzeniu referendum w sprawie odwołania wnioskodawcy z funkcji wójta, a w dwóch niedatowanych biuletynach wydanych przez uczestnika w trakcie trwającej kampanii referendalnej podano łącznie trzy nieprawdziwe informacje „podważające uczciwość” wnioskodawcy.

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje.

M. K. (1) jest Wójtem Gminy M. (odpis zaświadczenia k.6).

W dniu 9 września 2013 roku Rada Gminy M. podjęła uchwałę nr (...) o przeprowadzeniu referendum w sprawie odwołania Wójta z powodu nieudzielenia absolutorium (odpis k.7) i Komisarz Wyborczy w B. postanowieniem nr (...) z dnia 25 października 2013 r. postanowił przeprowadzić referendum gminne w sprawie odwołania M. K. (1) Wójta Gminy M. przed upływem kadencji, wyznaczając datę referendum na dzień 15 grudnia 2013 r. (odpis k.20).

W trakcie trwania kampanii referendalnej Stowarzyszenie (...) w M., zarejestrowane pod nr (...), wydało między innymi, w formie papierowej i elektronicznej (...), niedatowane biuletyny (...) o tytułach:

„(...)”, w którym na stronach 3 i 4 podano informację o zrealizowaniu inwestycji w 2012 r. w 19,6% (kopia k.13-16)

„(...)”, w którym na stronie 5 podano informacje, że:

- „36.000,- zł - to przybliżona kwota niezwróconych dotychczas pieniędzy przez wójta K. do budżetu gminy”
- „65 lat – funkcjonował Klub (...). Przetrwiał czasy Gomułki, stan wojenny Jaruzelskiego, przemiany lat 90 tych, kryzysy polityczne i gospodarcze ostatnich kilkunastu lat nie przeżył ekipy Wójta K.” (oryginał k.12).

Stowarzyszenie będące uczestnikiem postępowania zostało utworzone i zarejestrowane w dniu 28.05.2013 r. (odpis KRS k.24-26), działalność swą opiera na wolontariuszach, siedzibą jest dom Prezesa Zarządu K. S. (1) (zeznania K. S. k.78). Aktywnie włączyło się w kampanię referendalną dążąc do skutecznego odwołania M. K. (1) z funkcji wójta, między innymi wydając dwa, niedatowane biuletyny informacyjne o charakterze wyborczym, jednostkowym, zatytułowane (...). Zostały one wydane w ilościach 3500 egzemplarzy i nakład w całości został rozprowadzony przez wolontariuszy na terenie gminy. Wskazane materiały wyborcze, opublikowane w tych biuletynach byłyby opracowane przez członków stowarzyszenia lub osoby współpracujące społecznie, źródłem informacji i danych zamieszczanych w biuletynach były fakty podawane w mediach publicznych, Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Gminy M., dokumenty urzędowe powstałe w trakcie prac Rady Gminy (zeznania j.w.). Między innymi, w pierwszym biuletynie zawarta została informacja, że w stosunku do planów przyjętych na 2012 r., inwestycje gminne zostały zrealizowane na poziomie 19,6 % (k.15v-16). Informacja ta opierała się na Uchwale Nr (...) Rady Gminy M. z dnia 23.01.2012 r. w sprawie uchwały budżetowej na rok 2012 i Załączniku Nr 5, zgodnie z którym wydatki na inwestycje w 2012 r. zaplanowano w wysokości 29.232.653,- zł (k.53-57). Na wniosek Wójta M. K. (1) w listopadzie 2012 r. zmieniano wskazany plan, rezygnując z kolejnych inwestycji, na wykonanie, których gmina nie uzyskała dofinansowania ze środków unijnych (zeznania M. K. (1) i K. A. k.78) i ostatecznie wydatkowano na inwestycje 5.740.460,23 zł (Plan wykonania k.18-19), czyli kwotę stanowiącą 19,6% sumy zaplanowanej w styczniu 2012 r. Po dokonywanych w trakcie 2012 r. zmianach budżetu gminy, wnioskowanych przez wójta, plan inwestycji skorygowany w listopadzie 2012 r. obniżono do kwoty 10.220.529,39 zł i w odniesieniu do tej sumy, został on wykonany w 56,17%. W trakcie posiedzenia Rady Gminy M. na sesji Nr (...) w dniu 27.06.2013 r. kwestia tych obu wskaźników była przedmiotem dyskusji, skarbnik gminy potwierdził fakt, że w stosunku do planów przyjętych na początku roku ostateczne wykonanie wynosiło 19-20%, znalazło to swój wyraz w treści Protokołu Nr (...) (k.58-72, zeznania K. A. k.78). Korekta budżetu jednostki samorządowej w trakcie roku jest sytuacją normalną i typową, należy do kompetencji rady gminy z zastrzeżeniem, że zmiany kwot w zakresie wzrostu lub zmniejszenia planowanych wydatków mogą być dokonywane wyłącznie z inicjatywy wójta i na jego wniosek, natomiast w granicach sumy zaplanowanej przez wójta i zaproponowanej do uchwalenia przez

radę, organ ten ma kompetencję do modyfikacji przedmiotowej planów, podejmując w tym zakresie uchwałę wiążącą dla organu wykonawczego gminy, praktyka taka miała miejsce także w Gminie M. w 2012 r., gdzie zmniejszenia planu inwestycyjnego z sumy 29.232.653,- zł na 10.220.529,39 zł dokonano na wniosek wójta M. K. (1), natomiast w granicach pozostałej kwoty Rada Gminy skorygowała przedmioty inwestycji (zeznania M. K. (1) i K. A.k.78).

W 1968 r. powstał Gminny (...), działający w formie stowarzyszenia, wpisany w dniu 31.07.2003 r. pod numerem (...) do ewidencji klubów sportowych prowadzonej przez Starostę (...). W ramach klubu utworzono drużynę piłkarską seniorów, która była jedynym reprezentantem gminy w rozgrywkach ligowych organizowanych przez (...) Okręgowy Związek Piłki Nożnej, prowadzono także treningi juniorów. Od kilku lat klub miał problemy z finansowaniem swojej działalności mimo, że opierała się ona głównie na pracy wolontariuszy, zarząd klubu nie zdołał znaleźć środków ze sponsoringu zewnętrznego. W konsekwencji, w poprzednich latach, klub był wspierany materialnie przez Gminę M., w postaci zapewnienia środków transportu zawodników na spotkania meczowe oraz w formie dotacji na konieczne opłaty – w tym składki na rzecz (...) Okręgowego Związku Piłki Nożnej. W 2011 r. gmina przekazała na ten cel 10.200,- zł, w 2012 r. kwotę łączną (w dwóch dotacjach) 10.000,- zł (k.36), natomiast na wniosek z dnia 6.05.2013 r. o przyznanie dotacji w wysokości 6730,- zł na pokrycie kosztów szkolenia juniorów i seniorów oraz kosztów rozgrywek ligowych do 30.11.2013 r. (k.33-43), gmina w dniu 16.05.2013 r. zaproponowała kwotę dotacji 4730,- zł, warunkując jej wypłatę dostosowaniem kosztorysu działania klubu do tej kwoty (k.32). Brak dotacji dla klubu do końca maja 2013 r. sprawił, że w trakcie sezonu ligowego 2012/2013 został on zawieszony w rozgrywkach przez (...) Okręgowy Związek Piłki Nożnej i od tego miesiąca klub nie prowadzi już żadnych rozgrywek (oświadczenie k.47, zeznania M. K. (1) k.78, materiał prasowy k.48, statut k.44, zaświadczenie k.46).

Po okresie około 6 miesięcy od momentu objęcia funkcji wójta przez M. K. (1) Rada Gminy podjęła w dniu 29.06.2011 r. uchwałę nr (...) o zmniejszeniu mu wynagrodzenia o połowę (bezsporne, artykuł prasowy k.50). Uchwała została zaskarżona przez M. K. (1) do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w L., który wyrokiem z dnia 23.02.2012 r., w sprawie (...) stwierdził jej nieważność i wstrzymał wykonanie. Od następnego miesiąca M. K. (1) zaczął ponownie otrzymywać wynagrodzenie w wysokości jak sprzed daty przedmiotowej uchwały. We wrześniu 2012 r. Naczelny Sąd Administracyjny w Warszawie, w wyniku rozpoznania skargi kasacyjnej rady gminy w sprawie (...), uchylił przedmiotowy wyrok i odrzucił skargę M. K. (1). W okresie marzec-sierpień 2012 r. wysokość wynagrodzenia M. K. (1) pobranego niezgodnie z treścią uchwały nr (...) wyniosła 36.583,- zł i w dniu 28 września 2012 r. Rada Gminy M. wydała oświadczenie w sprawie zwrotu do budżetu gminy nienależnego świadczenia, wzywając M. K. (1) do zwrotu kwoty 36.583,- zł z odsetkami (k.51-52). Oświadczenie to wpłynęło do urzędu gminy w dniu 4.10.2012 r., zostało zarejestrowane pod numerem (...), M. K. (1) nie uznał jego zasadności i nie wpłacił żądanej kwoty do budżetu gminy. Aktualnie toczy się przed Sądem Pracy-Sądem Okręgowym w Lublinie sprawa z jego powództwa przeciwko Urzędowi Gminy M. o zapłatę ponad 80.000,- zł tytułem wynagrodzenia pomniejszonego przedmiotową uchwałą (oświadczenie k.73, zeznania M. K. (1) i K. A.k.78, materiały prasowe k.49 i 50).

Opisany stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o dokumenty prywatne i urzędowe (także w formie kopii i odpisów), których autentyczności i prawdziwości nikt nie kwestionował oraz zeznania świadka i uczestników w przywołanych fragmentach. Żaden z dowodów nie został uznany za niewiarygodny, łącznie tworzyły łańcuch dowodów niesprzecznych wewnątrznie, wzajemnie, logicznie się dopełniających, pozwalający na ustalenie stanu faktycznego w sprawie zgodnie z zasadami doświadczenia życiowego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje.

W myśl art. 35 ust. 1 ustawy z dnia 15 września 2000 roku o referendum lokalnym (Dz.U. z 21.06.2013 r., poz. 706 – t.j.), jeżeli plakaty, hasła, ulotki, wypowiedzi albo inne formy propagandy i agitacji zawierają nieprawdziwe dane i informacje, każdy zainteresowany ma prawo złożyć do sądu okręgowego wniosek o:

- 1) orzeczenie konfiskaty tych materiałów;
- 2) wydanie zakazu publikowania takich materiałów;

- 3) nakazania sprostowania informacji;
- 5) nakazania przeproszenia pomówionego;
- 6) nakazania uczestnikowi postępowania wpłacenia kwoty do 10.000 złotych na rzecz instytucji charytatywnej;
- 7) zasądzenie od uczestnika postępowania na rzecz wnioskodawcy kwoty do 10.000,- zł tytułem odszkodowania.

W myśl natomiast ustępu 2 powyższego przepisu sąd okręgowy rozpoznaje wniosek, o którym mowa w ust. 1, w ciągu 24 godzin w postępowaniu nieprocesowym.

Powyższe wskazuje, że ustawodawca regulując kwestie związane z kampanią referendalną szczególnie nacisk położył na szybkość procedury. Rozpoznanie sprawy (otwarcie i zamknięcie rozprawy) winno nastąpić w ciągu 24 godzin od daty złożenia wniosku. Ze względu na przywołane założenie postępowania sądowego, przepisy kodeksu postępowania cywilnego winny być stosowane odpowiednio, a nie wprost i co do zasady wykluczona jest możliwość stosowania art. 130 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. w odniesieniu do uchybień wniosku, które nie uniemożliwiają nadania mu biegu, choćby poprzez wywiedzenie – jak w niniejszej sprawie – faktycznej treści żądań wnioskodawcy dotyczących wpłaty 2000,- zł, w oparciu o oświadczenia złożone na rozprawie w dniu 3.12.2013 r. (protokół k.78)(por. uzasad. post. SApeł w Katowicach z 7.02.2007 r. I Acz 102/07)..

Jak podkreśla się w doktrynie i judykaturze, omawiany przepis ustanawia szczególną ochronę prawną prawdziwości informacji w okresie kampanii referendalnej, kończącej się na 24 godziny przed dniem głosowania, zapewniając rzetelność kampanii i unikanie sytuacji, w których publikowanie materiałów z nieprawdziwymi materiałami mogłoby wpłynąć na ostateczne rozstrzygnięcie podjęte w głosowaniu (por. P.Uziębło „Komentarz do art. 35 ustawy o referendum lokalnym” Lex/el 2008, t.1; M.Gapski „Udział sądów w procedurze przeprowadzania referendum lokalnego” Samorząd Terytorialny 2012/7-8, s.106-119). Przedmiotem ochrony sądowej w trybie wskazanego przepisu jest, zatem wyłącznie prawdziwość danych reprezentowanych w trakcie kampanii referendalnej (M.Gapski op.cit., s. 112; por. post. SA w Katowicach z 13.10.1998 r. I ACz 1026/98 OSA 2000/4/17), w konsekwencji czego przepis art. 35 ust. 1 ustawy z dnia 15 września 2000 roku o referendum lokalnym jest przepisem szczególnym dla ogólnych zasad ochrony dóbr osobistych i nie może podlegać wykładni rozszerzającej, nie ustanawia żadnych dodatkowych, szerszych przesłanek z tym związanych (por. postanowienia SApeł. w Katowicach z 7.11.2002 r. I ACz 1956/02 OSA 2003/10/47 oraz z 1.10.1998 r. I ACz 972/98 OSA 2000/4/16, a także M.Kolasiński, „Ochrona dóbr osobistych w prawie wyborczym” Prz.Sejm. 2002/1/35). Z tych względów, nawet potencjalne naruszenie dóbr osobistych kandydata w trakcie kampanii referendalnej nie może podlegać ochronie w trybie tego przepisu (w trybie „postępowania przyspieszonego”), w sposób wykraczający poza wskazaną normę prawną (por. postanowienie SApeł. w Katowicach z 1.10.1998 r. I ACz 972/98 OSA 2000/4/16). Już tylko z tych względów, żądanie zawarte w punkcie 5 wniosku, w zakresie odwołującym się do zniesławienia wnioskodawcy i chęci „poniżenia go w oczach wyborców, przyjaciół, znajomych” oraz do naruszenia licznych dóbr osobistych wnioskodawcy (str. 3 wniosku), jako nie objęte katalogiem przesłanek z cytowanego przepisu, nie mogłoby być uwzględnione. W art. 38 ustawy prawodawca wprost wskazał bowiem, że osoba pokrzywdzona lub poszkodowana przez naruszenie jej dóbr osobistych, wobec naruszcycieli może dochodzić uprawnień na zasadach ogólnych, statuowanych w Kodeksie cywilnym i Prawie prasowym, korzystając ze zwykłego trybu procesowego dla ich ochrony (por. postan. SN z 5.05.2005 r. IV CK 735/04 OSNC 2006/4/68).

Przechodząc do analizy poszczególnych zarzutów i żądań należy zważyć, co następuje.

Wnioskodawca zarzucił uczestnikowi, że pomówił go o likwidację Klubu (...)w R., co miało za cel zdyskredytowanie jego osoby i jej ośmieszenie. Stwierdzić, zatem należy, że sam wnioskodawca formułując wniosek i jego żądania sugeruje fakty. W treści informacji podanej w biuletynie wydawanym przez uczestnika nie znalazło się stwierdzenie, że to wnioskodawca lub jego podwładni mieli doprowadzić do likwidacji wskazanego podmiotu. Kontekst zamieszczenia takiej informacji, w ocenie sądu nie zawiera sugestii, co do osoby odpowiedzialnej za ewentualne zakończenie działalności klubu, a jedynie negatywną ocenę, że takie zdarzenie zaistniało w okresie, kiedy wnioskodawca

piastował dotychczasową funkcję, a bezspornym jest, w świetle dowodów zebranych w sprawie, że przyczyną nagłego zaprzestania działalności klubu sportowego był brak dotacji od gminy, w określonym terminie. Przywołana regulacja ustawowa nie przewiduje kompetencji sądu dla weryfikacji ocen i wniosków formułowanych w trakcie kampanii referendalnej (por. postanowienie SApeł. w Katowicach z 7.11.2002 r. I ACz 1956/02 OSA). W państwie demokratycznym nikomu nie można bowiem zabronić wyrażania swoich sądów i dokonywania ocen. W konsekwencji, wszystkie żądania związane z tym zarzutem należało oddalić.

W odniesieniu do zarzutu wykonania planu inwestycji gminnych w 2012 r. na poziomie niespełna 20% wnioskodawca dołączył do pisma kopię „załącznika nr 5” do Zarządzenia nr (...)Wójta Gminy M.z dnia 29.03.2013 r. (k.17-19). Z dokumentów tych wynika, że faktyczny poziom łącznego wykonania zamierzeń inwestycyjnych w 2012 r. w Gminie M.wyniósł 56,17%, przy odniesieniu tego wskaźnika do danych obowiązujących organy gminy pod koniec roku budżetowego, po bezspornym zmniejszeniu w toku roku planowanych wydatków, na wniosek wójta (wydano 5.740.460,23 zł z zaplanowanej sumy 10.220.529,39 zł). Nie budziło sporu, że plan przedstawiony przez M. K. (1)do zatwierdzenia przez Radę Gminy w styczniu 2012 r. opiewał na zamierzenie wydatkowania 29.232.653,- zł i w trakcie roku budżetowego organ wykonawczy gminy wniósł o jego obniżenie o kwotę 19.012.123,61 zł z powodu niepozyskania zakładanych środków unijnych, czyli został zmniejszony o 65%. Informacja zawarta w materiale wyborczym uczestnika, sprowadzająca się do przedstawienia faktu, że w stosunku do pierwotnego zamierzenia plan inwestycji został ostatecznie zrealizowany na poziomie 19,6% nie może zatem być uznana za nieprawdziwą. Poza przedmiotem postępowania pozostaje zaś kwestia, czy taki poziom realizacji zamierzeń inwestycyjnych był zawiniony przez władze gminy, czy też uwarunkowany obiektywnie, gdyż wkracza to już w sferę ocen i nie było de facto przedmiotem informacji z kwestionowanego materiału wyborczego. Postępowanie sądowe prowadzone w trybie art. 35 omawianej ustawy nie jest także sposobem informowania społeczeństwa lokalnego o faktach związanych z funkcjonowaniem gminy, władze jednostki samorządowej posiadają stosowne możliwości dla prowadzenia właściwej polityki informacyjnej względem mieszkańców.

Przechodząc do zarzutu nieprawdziwości informacji o długu M. K. (1) względem budżetu gminy należy wskazać, że spór o kwotę wyższą, niż podana w materiale wyborczym, toczy się pomiędzy radą gminy, a wójtem, znajdując swój wyraz zarówno w oficjalnych oświadczeniach Rady Gminy, jak też publikacjach prasowych w dzienniku ogólnie wojewódzkim, znanych M. K. (1), których ten nigdy nie sprostował, jako informacji nieprawdziwych (fakt przyznany – k.78). Podstawą sporu jest uchwała Rady Gminy o obniżeniu wynagrodzenia wójta, której wykonanie wstrzymano nieprawomocnym wyrokiem sądu administracyjnego pierwszej instancji, a która ostatecznie nie została wyeliminowana z obrotu prawnego po prawomocnym wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego, odrzucającego skargę M. K. (1) z przyczyn formalnych. Zważyć należy, że skutki prawne tej uchwały nie zostały zniweczone także pośrednio, przesłankowo. Sprawa z powództwa M. K. (1), zawisła przed sądem powszechnym, w której Sąd dokonał oceny tej uchwały w świetle obowiązujących przepisów prawa, nie została jeszcze zakończona. Jeżeli zważy się, że przedmiotem omawianego procesu cywilnego nie jest przedmiotowa kwota około 36.000,- zł (jej charakter, jako świadczenia należnego, lub nienależnego wnioskodawcy będzie wynikał tylko pośrednio z prawomocnego, przyszłego wyroku Sądu Pracy), to informacja podawana obecnie w materiale wyborczym uczestnika, oparta na dokumentach urzędowych oraz informacjach prasowych ogólnodostępnych i nigdy nie korygowanych, nie może być oceniona – w reżimie przewidzianym przez art. 35 ustawy o referendum lokalnym, jako obiektywnie nieprawdziwa, w dacie jej podania.

Konkludując powyższe należy stwierdzić, że żaden z zarzutów sformułowanych we wniosku z dnia 2.12.2013 r. nie został potwierdzony, co już samoistnie wykluczało uwzględnienie żądań wnioskodawcy. Ubocznie tylko należy wskazać, że nawet w przypadku hipotetycznego podzielenia tych zarzutów, niemożliwym byłoby zastosowanie sankcji wnioskowanej w punkcie 2, gdyż wnioskodawca nie wykazał (w świetle zeznań K. S. – k.78), że istnieją jeszcze w posiadaniu uczestnika materiały, które mogłyby podlegać wnioskowanej konfiskacie.

Z tych względów, na mocy przywołanych przepisów, orzeczono, jak w sentencji.

Orzeczenie o kosztach postępowania oparto na treści art. 520 § 3 k.p.c. z uwagi na bezsporną przeciwstawność interesów uczestników względem przedmiotu sprawy (por. orzec. SN z 3.12.1959 r. 2 CR 859/58 OSN 1961/2/45). Koszty poniesione przez uczestnika podlegające zasądzeniu od wnioskodawcy obejmują wynagrodzenie pełnomocnika – radcy prawnego, które w niniejszym postępowaniu wynosi 360,- zł, zgodnie z § 5 w zw. z § 11 ust. 1 pkt 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28.09.2002 r. (T.j. – Dz.U. z 23.04.2013 r., poz.490).